

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 227/05-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť R. S., B., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Bratislava III v konaní sp. zn. 24 E 712/00, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 24 E 712/00 **p o r u š e n é b o l o .**

2. R. S. **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť R. S. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet právnej zástupkyne JUDr. D. S. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti R. S. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2005 doručená sťažnosť R. S., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 24 E 712/00.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 227/05-8 z 23. augusta 2005 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Podpredseda okresného súdu sa na základe výziev ústavného súdu, ktoré boli okresnému súdu doručené 7. októbra 2005, 22. decembra 2005 a 20. januára 2006, ako aj úradných záznamov ústavného súdu z 10. novembra 2005 a 30. novembra 2005 vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 10. októbra 2005 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že sa návrhom z 21. júla 2000 spísaným priamo do zápisnice na okresnom súde domáhal toho, aby bol proti matke jeho maloletého syna nariadený výkon rozhodnutia na vynútenie kontaktu sťažovateľa s maloletým synom, pretože manželstvo sťažovateľa bolo rozvedené v roku 2000 a bývalá manželka podľa tvrdenia sťažovateľa bránila jeho stretávaniu sa s maloletým potomkom.

Sťažovateľ zastáva názor, že okresný súd od návrhu na začatie konania podaného v roku 2000 v danej veci riadne nekonal, pretože uskutočnil len také úkony, ktoré na protiprávny stav nemali žiadne právne účinky a k náprave porušených práv viesť nemohli (napr. žiadosť o poskytnutie súčinnosti v danej veci s obcou a odborom sociálnych vecí a rodiny).

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. 24 E 712/00, pričom zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvami z 30. septembra 2005, 16. decembra 2005 a 12. januára 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Podpredseda okresného súdu sa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 20. februára 2006 (v ktorom vyjadril aj súhlas s upustením od ústneho pojednávania) k predmetnej veci nevyjadril z dôvodu „... *pracovnej zaťažnosti*“.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, stanoviska podpredsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 24 E 712/00 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľ podal okresnému súdu 31. júla 2000 osobne do zápisnice návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia na „... vynútenie stretávania otca“ s maloletým potomkom. Okresný súd vydal 1. augusta 2000 pokyn na zapísanie daného návrhu do registra ENc ako neúplného návrhu.

Okresný súd vydal 14. augusta 2000 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľovi, aby v určenej lehote doplnil svoj návrh na začatie konania a predložil požadované písomnosti. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 30. augusta 2000 sťažovateľ predložil v uvedený deň okresnému súdu písomnosti týkajúce sa predmetu konania.

Okresný súd vydal 19. októbra 2000 pokyn na doručenie výzvy odporkyni a uznesením č. k. 24 E 712/00-31 z 25. októbra 2000 ustanovil maloletému potomkovi sťažovateľa kolízneho opatrovníka. Právny zástupca odporkyne doručil okresnému súdu 6. novembra 2000 vyjadrenie k predmetu konania s prílohami. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 10. januára 2001 sťažovateľ nahliadol v uvedený deň do predmetného spisu.

Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu 19. januára 2001 splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa v danom konaní. Okresný súd vydal 23. marca 2001 pokyn na doručenie výzvy kolíznemu opatrovníkovi maloletého potomka sťažovateľa. Okresný súd vydal 2. októbra 2001 pokyn na doručenie prípisu Obecnému úradu B. Okresnému súdu bolo 19. novembra 2001 doručené vyjadrenie Obecného úradu B.

Okresný súd vydal 1. marca 2004 pokyn na doručenie výzvy právnomu zástupcovi sťažovateľa (vypravená 2. marca 2004), aby súdu v určenej lehote oznámil, či trvá na

podanom návrhu vzhľadom na vyjadrenie Obecného úradu B. z 15. novembra 2001. Okresný súd vydal 20. októbra 2004 pokyn na doručenie urgencie právnenému zástupcovi sťažovateľa týkajúcej sa jeho vyjadrenia v zmysle výzvy z 2. marca 2004. Okresný súd nariadil 22. februára 2005 termín pojednávania na 18. marec 2005. Podľa úradného záznamu okresného súdu zo 14. marca 2005 sa sťažovateľ v uvedený deň dostavil na okresný súd.

Na pojednávaní 18. marca 2005 vypovedala odporkyňa, sťažovateľ ani jeho právny zástupca sa na pojednávanie nedostavili (doručenie predvolania na pojednávanie nevykázané), pričom pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito. Okresný súd prípisom z 23. marca 2005 vyzval sťažovateľa, aby sa v určenej lehote vyjadril k výpovedi odporkyne a kolízneho opatrovníka na pojednávaní 18. marca 2005. Okresný súd vydal 8. júna 2005 pokyn na doručenie urgencie sťažovateľovi vo veci jeho vyjadrenia.

Podľa úradného záznamu okresného súdu z 13. júla 2005 sťažovateľ nahliadol v uvedený deň do predmetného spisu. Sťažovateľ doručil okresnému súdu 15. júla 2005 písomnosti týkajúce sa predmetu konania. Podľa úradného záznamu okresného súdu zo 14. septembra 2005 odporkyňa nahliadla v uvedený deň do posudzovaného spisu.

Predmetný spis bol 27. septembra 2005 pridelený na prejednanie a rozhodovanie novej zákonnej sudkyni v zmysle Zmeny rozvrhu práce okresného súdu Spr. 3821/2004-4 z 19. septembra 2005. Uvedeným záznamom (bez uvedenia č. 1.) posudzovaný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na výkon rozhodnutia vo veci zabezpečenia rodičovských práv k maloletému dieťaťu v situácii po rozvode manželstva, teda ide o vec, ktorá po právnej a skutkovej stránke patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, navyše, požiadavka rýchlosti konania vo veciach výkonu rozhodnutia je obzvlášť naliehavá.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd z prehľadu posudzovaného spisu zistil, že sťažovateľ spôsobil zbytočné priet'ahy v konaní v období od 4. marca 2004 do 22. februára 2005 (11,5 mesiacov), keď bol prípismi okresného súdu z 2. marca 2004 a urgenciou z 26. októbra 2004 vyzvaný, aby sa v určenej lehote vyjadril k predmetu konania, pričom tak neurobil ani on, ani jeho právny zástupca.

Sťažovateľ prispel k predĺženiu konania aj v období od 30. marca 2005 do 13. júla 2005 (takmer 3,5 mesiaca), keď nereagoval na prípis okresného súdu z 23. marca 2005 a urgenciu z 15. júna 2005, pričom uvedené predĺženie konania nie je možné pripísať na ťarchu okresného súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedených práv, ústavný súd zistil, že tomu tak je, lebo okresný súd bol dlhšie obdobia nečinný, a to bez existencie zákonnej prekážky konania (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 28. marca 2001 do 2. októbra 2001 (6 mesiacov), od 19. novembra 2001 do 1. marca 2004 (27 mesiacov) a od 15. júla

2005 do 15. februára 2006 (7 mesiacov) ako časové úseky, v ktorých došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní v celkovej dĺžke 40 mesiacov. Pritom ide o konanie, ktorého predmet si vyžaduje zvláštnu starostlivosť okresného súdu.

Podpredseda okresného súdu sa k posudzovanému konaniu nevyjadril z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že v uvedenom období bolo porušené základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, tak ako mu ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

S'ťažovateľ v petite svojej s'ťažnosti nežiadal, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných priet'ahov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd neprikázal v danej veci okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení označených práv s'ťažovateľa, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj okolnosť, že aj sťažovateľ spôsobil svojím správaním zbytočné priet'ahy v predmetnom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 30 000 Sk pre sťažovateľa za primeranú so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci, ako aj podiel oboch subjektov na vzniku zbytočných priet'ahov v konaní, a preto žiadosti sťažovateľa, ktorý požadoval priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 000 Sk, vo zvyšnej časti nevyhovel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 302 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľa okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2006